

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ : DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ : DR. ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik
minden héten egyszer
szombaton, egy lven.

↔ Szerkesztőség és kiadóhivatal : Debreczen, Kollégium. ↔
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Előfizetési ár:
egész évre 100 K., félévre
50 K. Egyes szám ára 3 K.

Kollégiumi tanévzárás.

Tanévzáró imádság.

A mi segedelmünk legyen az Úrtól. Amen.

Felséges Isten, mennyei Atyánk az Úr Jézus Krisztusban! Te vagy a mi reménységünk rendületlen köziklája, Te vagy a lelkünknek tökéletes bizodalma. Változhatatlan hűségedről és bölcs gondviseléséről beszélnek az egek, a föld és a számtalan csillagok s végtelen irgalmasságod tényeiről tanuskodnak az emberiség történelmének bizonyosságai eleitől fogva mindvégiglen. „Tied Urunk a nagyság, hatalom, dicsőség, örökkévalóság és méltóság; minden, ami a mennyben és a földön van, a tiéd. Te uralkodol mindenben; a te kezdedben van mind az erősség, mind a birodalom és mindennek felmagasztalása és megerősítése. Most azért, óh mi Istenünk, vallást teszünk Előtted és dicsérjük a te dicsőséges nevedet“ és jóságodat. (1 Kró. 29:11—13.)

Mindenható erődnek, elfogyhatatlan jóságodnak, atyai oltalmazásnak és áldásaidnak jeleivel s bizonyosságaival ajándékoztál meg minket mindnyájunkat ennek az alkonyatra hajló iskolai esztendőnek a folyamán is, miközben napról-napra tapasztaltuk, hogy Te szüntelenül velünk valál megtartó és megsegítő kegyelmeddel. Nem is állhattunk volna meg egy szempillantásig sem a magunk erején azoknak a viszontagságoknak forgatagában, amelyeket az emberi tökéletlenség és telhetetlen önzés idézett elő közöttünk és körülöttünk szerte hazában. Sőt mimagunk is a bűn sötét útvesztőin tévelyegtünk és keblünkben a szeretet lángját, elménkben a tudomány világosságát, lelkünkben a te igaz ismeretednek fáklyáját sűrű sötét ködbe burkolta az a sok veszteség, kár, rettegés és inség, amit láttunk, tapasztaltunk, elszenvedtünk, megsirattunk keservesen.

E külső és belső küzdelmek és tusakodások közepett egyedül csak Te voltál és Te vagy a mi erős várunk, bátorságos menedékünk és rendíthetetlen bizodalunk.

Hálaadással dicsőítünk Istenünk, Atyánk, ezekért a jótéteményeidért, amelyekben minket irgal-

masságodból részeltettél. Magasztalunk egyszersmind szellemi és erkölcsi világunk gyarapításáért, lelki életünk ápolásáért és a te szent országodnak közöttünk való terjedéséért. Mert, hogy ez a szent házadban egybeseregelt tanuló ifjúság, a most bezáruló iskolai esztendő folyamán a te igaz megismerésedben, szent Fiad által kinyilatkoztatott evangéliomod üdvös igazságaiban erősbödést nyert; hogy az erkölcsi tökéletesedés terén előbb-előbb haladhatott és hivatása szerint céljához ismét közelebb juthatott: mindez egyedül a te ingyen való ajándékod.

De a te ingyen való ajándékokod és háládatos szívvel emlegetjük azokat a sok rendbeli és elszámálhatatlan erkölcsi hatásokat, mindennapi áldásokat is, amelyeket vallási, egyházi, tanügyi, hazai, nemzeti és egyéni létünk minden vonatkozásában szemléltünk, éreztünk, tapasztaltunk ebben az iskolai évben. Óh, hogyha ennyire szeretted, segítettél és vezéreltetted minket: adj nekünk Irántad mindenekben hűséges, engedelmes és háládatos szívet-lelket, hogy jóságodat s kegyelmedet méltóképen megbecsüljük s a Tőled nyert ajándékokat, készséggel és örömmel, embertársaink és hitfeleink javára, idvességére és szent neved dicsőségére fordítsuk.

Istenünk, Atyánk! ki minket szent Fiad által a lelki sötétségből az élet világosságára, a tudatlanságból szent neved dicsőségének megismerésére és a megaláztatás állapotából a felmagasztaltatás szabadságának öröklésére elhívtál: esedezve kérünk, légy vigasztalásunk, segítségünk, gyámolunk és erősségünk ezután is mindenha. Vezérelj szent Lelkeddel, hogy a reánk bízott talentomaiddal való sáfárkodásunkról jó lelkiismerettel számot adhassunk, életünkkel pedig szent tetszésedre lehessünk.

Örködjél felettünk az üdülés és erőgyűjtés napjaiban is kegyelmesen. Távoztass el tőlünk minden bűnt, gyászt, aggodalmat és kísértést; vedd le rólunk a bűn átkát, a szolgaság igáját, a mostoha idők terhét; irtsd ki szívünkben a szeretetlenség, hitetlenség, reménytelenség és gonosz indulatok gyökerét és csiráját is, hogy folytonosan azon legyünk és Lelked kegyelme által arra törekedjünk, hogy a Te hasonlatosságodra mindinkább-

nkább megújuljunk, miglen egykor a tökéletesség végecélját elérjük.

Virágoztasd iskoláinkat, hogy legyenek ezek a te szent félelmednek, Idvezítő Urunk evangéliomának és az igazi tudományoknak napként világító, melegítő és áldást árasztó helyei, a józan vallásosságának, a nemes erkölcsiségnek és a honszeretnek veteményes kertjei és emberi nemünk tökéletességének biztosítékai.

Oltalmazd, erősítsd, terjesszed és segítsd diadalra szent Fiad által alapított egyházadat, a te örök elhívásod és kegyelmed szerint. Tündököltess országunkban, nemzetünk között a szent hit világát; hadd csillogjon erénynek harmatja lelkünkben békés olajágon. A múltért s a jövőöért sokszorosan megbűnhődött magyarság fölött ezernyi könny és oly sok viszály után ragyogtass fel az igazság, a szabadság és dicsőség tündöklő napját a te világbírói részrehajlatlan ítéleted szerint.

Mi hiszünk Benned és szeretünk Téged, Atyánk, teljes szívünköl, teljes lelkünköl, teljes elménköl és minden erőnköl. Segíts meg azért szent Lelked által, hogy szeressük felebarátainkat, mint önmagunkat és eképen átváltozzunk a bűnös ó emberből a Te hasonlatosságodhoz illő új teremtményé, dicsőségből dicsőségbe.

Buzgón könyörgünk a közbékesség és a megelégedés áldásaiért is. Hadd legyen immár békeség e földön és az emberekhez jóakarattal, hogy hivatásunkhoz méltóan éljünk és munkálkodjunk a Te végetlen irgalmasságodból.

Atyánk; aki véghetetlen bőséggel mindeneket megeselekedhetel, feljebb, hogynem mint kérjük, vagy elménkbe befogjuk, a mi bennünk munkálkodó erő szerint: legyen Neked dicsőség az anyaszentegyházban a Krisztus Jézus által minden időben és mind örökkön örökké. Amen.

Úri imádság.

Megáldás: 4 M. 624-28.

Dr. Erdős Károly.

Karai Sándor kollégiumi igazgató tanévzáró jelentése.

Méltóságos Gróf, Főgondnok Úr!

Mélyen tisztelt Közönség!

A most végéhez ért tanévet súlyos aggodalommal kezdtük meg a háború és méginkább a háborút gazdasági téren folytató békediktátumok által felidézett gazdasági anarchia miatt, amely nemesak az államnak pénzügyi viszonyait rontotta meg elképzelhetetlen mértékben, hanem a nemzeti kulturát hordozó értelmiségi osztályunkat, valamint közművelődési intézményeinket, ezek között kollégiumunkat is az anyagi tönk szélére juttatta s ezzel nemzeti műveltségünk fentartása és fejlesztése elé legyőzhetetlennek látszó akadályokat gördített. Fájdalom, ez az anarchia azóta nemesak hogy meg nem szűnt, hanem még fokozódott is és ma jobban tombol nemesak nálunk, hanem más államokban is, mint valaha, úgyhogy Európát a politikai chaosba döntéssel fenyegeti.

Az isteni Gondviselés mégis megengedte, hogy ezt a tanévet, az elsőt a háború kitörése óta, megssonkítás nélkül a tanítás és a nevelés munkájára fordíthattuk; csak a gimnázium alsóbb osztályaiban kellett a tanítást szüneteltetnünk november hóban a vörhenyjárvány miatt.

Emellett sikerült eltakarítanunk, legalább nagyjában a háborús évek romjait. A Kollégium főépületén a legszükségesebb javításokat elvégeztettük, az egyetemi internátus és a konviktus épületét rendbehozattuk és ezen két intézmény megrongálódott bútorait megjavítottuk, úgyhogy ma már mind a két intézmény fizikailag olyan állapotban van, hogy rendeltetésének teljes mértékben megfelelhet.

Igaz, hogy mindez olyan rendkívüli áldozatokba került, amelyek kollégiumunk pénzügyi helyzetét még mélyebbre süllyesztették. De ezeket az áldozatokat meg kellett hoznunk, ha azt akartuk, hogy ősi kollégiumunk hivatását a nemzeti köznevelés terén dicső múltjához méltóan és egy szebb és jobb nemzeti jövő szolgálatában becsülettel betölthesse. Meg kellett hoznunk azért is, mert nem mondhattunk le arról a reményről, hogy nemzeti, különösen református társadalmunk, amely a magyar művelődésnek ezt az erős várát létrehozta és eddig fentartotta, nem fogja engedni, hogy ez a vár összeomoljék éppen ma, amikor iskoláink és kulturális intézményeink nagyobb része a magyar kulturát tervszerűen pusztító ellenégeink birtokában van s amikor feldarabolt országunk helyreállítására nincs más fegyverünk, mint országunk megrablóival szemben kulturális fölényünk biztosítása.

Ebben a reményben indítottuk meg és folytattuk a tanév folyamán kollégiumunk fölsegítésére az országos gyűjtést, amelynek eredménye pénzben 1.768,000, terményekben 121,000 korona, összesen 1.889,000 korona.

Nagyobb összegekkel vettek részt az adakozásban, még pedig: 10,000 K-val: Szabolcs megye, Debreczeni Alföldi Takarékpénztár, Debreczeni Magyar Ált. Hitelbank, Debreczeni Hitelbank, Debreczeni Kereskedelmi Csarnok, Hajduhadház község, Békés vm., Bereg vm., Debreczeni István-gőzmalom, gróf Tisza Lajos, özv. gróf Tisza Istvánné, Debreczeni Izraelita Hitközség, Szatmár vármegye; 20,000 K-val: gróf Degenfeld József, özv. Steinfeld Mihályné és a hajduböszörményi református egyház; 30,000 K-val: a Debreczeni Ált. Forgalmi Bank; 40,000 K-val: a Debreczeni Első Takarékpénztár; 50,000 K-val: báró Podmaniczky Géza és neje. Az újfelhértői, hadházi, derecskei, békési és nagyecsed-i lelkész urak pedig egyenként 50—60 ezer K adományt gyűjtöttek.

Külön ki kell emelnem a debreczeni református egyház 100,000 és Debreczen sz. kir. város 250,000 K-ás adományát. Mind az egyházat, mind a várost szoros fentartói viszony fűzi a kollégiumhoz fennállása óta, mind a két testület eleitől fogva a magáénak is tekintette az intézetet s ennek a becses köteleknek ma is fennállása mellett tett bizonyosságot mindkettő tekintélyes adományával.

A gyűjtés munkájában önzetlen készséggel vettek részt a kollégium tanárai és tisztviselői és többen a debreczeni egyház presbyterei közül, valamint a tanuló ifjúság köréből is. De legtöbbször Rózsa Sándor kollégiumi pénztárnok, aki nemcsak rendezte és intézte az akciót, hanem a gyűjtésben maga is tevékeny részt vett.

Bármilyen szép eredménnyel járt is azonban a mozgalom, a szükségesen csak enyhített, de gyökeres orvoslást nem hozott.

Ez érthető is, hiszen ma, hogy fentarthassa magát, minden kulturális intézményünk a társadalom támogatását kénytelen igénybe venni; a protestáns iskoláknak ehhez a régi erőforrásához folyamodott maga az állam is, amikor az általa fenntartott debreczeni egyetem mellett társadalmi gyűjtés útján létesítette és ez úton igyekszik fenntartani a Tisza-internátust.

Nagyobb segítséget remélünk *dr. Baltazár Dezső* püspök úr lelkes és áldozatos vállalkozásától, aki éppen most Amerikában fáradozik kollégiumunk és egyéb református egyházi intézményeink talpraállítása érdekében.

Itt említem meg, hogy az egyetem *Diákjóléti bizottsága* a tanév első felében az internátusban és konviktusban elhelyezett 20 egyetemi hallgatót összesen 13,150 K-val segélyezett. A második felében pedig a teljes internátusi és konviktusi díját fizette 9-nek, csak az internátusi díját 11-nek. Ezenkívül az I. díjfokozati kedvezményt biztosította 15-nek, a II. díjfokozati 15-nek, a III. díjfokozati 3-nak, úgy, hogy a tanuló fizette a kedvezményes díjat, a Diákjóléti Bizottság pedig ezt kipótolta a teljes díjra. Ilyen módon a Diákjóléti Bizottság 53 egyetemi hallgató ellátásához a II. félévben 126,000 K-val járult hozzá. A bizottság ezzel könnyített az internátusi és konviktusi pénztáron is, mert ez a támogatása lehetővé tette, hogy az I. díjfokozatban 6, a II. díjfokozatban 9, a III. díjfokozatban 7 helyet a rendszeresített kollégiumi kedvezményes helyek közül nem töltöttünk be, minek folytán 40,900 K értékű kedvezmény kiadatlan maradt.

A *szellemi, vallás-erkölcsi és hazafias nevelés* terén a kollégium ebben a tanévben is megtartotta azt a színvonalat, amely tanítványaikat a múltban az ország legjobb iskolái közé emelte. A *testi nevelésre* pedig a kor követelményéhez képest az eddiginél is nagyobb figyelmet fordított. Mind a gimnáziumban, mind a tanítóképző-intézetben megalakították a cserkészcsapatot s ezzel nemcsak a testi, hanem az erkölcsi nevelés ügyét is előbbre vitték. A gimnáziumban tanították a céllövészetet is.

A nevelésnek hathatós tényezői az *internátusok és köztartások*. Ezek nálunk még azt a demokratikus célt is szolgálják, hogy szegény tehetséges gyermekeknek módot nyújtván az értelmiség körébe való felemelkedésre, hozzájárulnak a nemzet vezető osztályának új erővel való felfrissítéséhez. — A gimnáziumi internátusban 124, a tanítóképző-intézetben 97, az egyetemi hallgatókban 130 tanuló lakott, a konviktusban pedig, amely a fel-

sőbb és középfokú iskolai tanulóira nézve közös intézmény, 370 tanuló étkezett.

A gimnáziumi és a tanítóképezdei internátusban ez évben egy-egy bentlakó tanár teljesítette a felügyeletet egy-egy esküdtfelügyelő segítségével, akik szigorúan őrködvén a házirend megtartásán, a tanári karok ennek a tanulóknak tanulmányi előmenetelére és fegyelmi állapotára kedvező hatását tapasztalták.

Az egyetemi internátusban az egy, két, három és négy tanulóra berendezett lakoszobák a komoly törekvésű ifjaknak a házirend kellő megtartása mellett kedvező alkalmat nyújtanak a szellemi munkára.

Itt a mindennapi felügyeletet az esküdtfelügyelő és a szénior gyakorolják.

A konviktusban a mai viszonyokhoz alkalmazkodó egyszerű, de izletes és tápláló ételmezés volt, a mely ellen panasz egyáltalában nem merült fel.

A *kollégium egyes tagozatai* körében folyt munkát illetőleg röviden megemlékezem a következő fontosabb mozzanatokról.

A *lelkészképző-intézet* buzgó és eredményes munkásságot fejtett ki a theologus ifjúság szellemi képzése és erkölcsi nevelése körül. Vizont a theologus ifjúság céltudatos törekvéssel vett részt minden egyházi és iskolai jellegű munkában. Ápolta az összetartás és együttműködés szellemét a művészi vezetés alatt álló kántusban, amely az alapítók emlékére szentelt szokásos ünnepélyein kívül áldozócsütörtökön a vendégül látott sárospataki Kóruossal sikerült hangversenyt rendezett, úgyszintén a szépen virágzó Hittanszaki Önképző-Társulatban, amely négy jól sikerült ünnepélyt tartott, melyek közül egy a 350 éve meghalt Szegedi Kiss István emlékezetének volt szentelve.

A *gimnáziumban* az u. n. segédtanári állás, amely eddig végzett theologussal tölthetett be, a tanév kezdetétől fogva rendes tanári állásá szerveztetett és ezzel a rendes tanári állások száma az ének- és tornatanári állásokon kívül 19-re emelkedett.

Megalakították itt ez évben az *Ifjúsági Vöröskereszt-Egyesületet* is. Célja a jótékonyágon kívül az első segélynyújtás, amire a kollégiumi orvos oktatja őket. Az egyesület a februári nagy hideg idején értesülvén a Salvator-barakkokban lakó menekültek nagy nyomoráról s február 14-én küldöttei által a helyszínén is meggyőződve arról, alig két nap alatt 11,425 K-t és nagyobb mennyiségű élelmiszert és ruhaneműt gyűjtött a gimnázium ifjúság körében. A segítséghez hozzájárultak még a református leányközépiskola növendékei is 1038 K készpénzzel és nagyobb mennyiségű élelmiszerekkel és ruhaneművel. Az adományokat, melyeknek pénzürtéke mintegy 40,000 K-t tett ki, gimnáziumunk Vöröskereszt csapata *Váry Sándor* tornatanár felügyelete alatt 46 család közt osztotta szét. Ez a cselekedet nagyon szép világot vet ifjúságunk erkölcsi érzésére.

Rendszeresítették az intézetben a *szülei értekezleteket* s egy ilyen értekezletet tartottak május 7-én.

A *cserkészcsapat* a Szabó Márton tanártól ingyen adott telken a tavasszal gazdasági munkát kezdett meg. A szerszámokat a helybeli vaskereskedők (*Sesztina, Kovács, Bészler-Dávid és a Patkógyár*), a plántákat a gazdasági akadémia ajándékozta. A husvétli szünetben a csapat felszerelésére és kirándulási céljaira a tagok 34,638 K-t gyűjtöttek. Május 7-én a Csokonai színházban tartott matiné keretében a csapat régebbi cserkészei ünnepélyes fogadalmat tettek. Ennek az ünnepélynek tiszta jövedelme 19,142 K volt. A cserkészcsapat parancsnoka *Debreczeni Ferenc* tanár.

A *tanuló ifjúság segélyezésének* ügye a bentlakási, konviktusi és tandíjbeli jótéteményeken túl is, az intézetben nagymértékben fellendült. A megboldogult *Barcza József* h.igazgatótól kezdeményezett gyorssegély-alapra a helybeli pénzintézetek és egyesek 30,100 K-t adományoztak. Ebből megszorult szegény tanulók között kiosztott 27,032 korona.

A második éve működő *Ifjúsági Segítő-Egyesület* *Jakucs István* tanár buzgó vezetése alatt kiosztott 27,721 K pénzsegélyt, 6656 K értékű ingyen füzetet, ezenkívül 21 tanulónak 1—2 ruhadarabot a jobbmódú növendékek ajándékából. Az egyesület alaptőkéje 44,299 K, forgótőkéje 17,598 K.

A *szegény tanulók könyvtára* érdekében ritka tevékenységet fejt ki *Osváth Ödön* tanár. A könyvtár céljaira 36,000 K-t gyűjtött és 605 tanulónak csekély használati díjért 7200 darab tankönyvet osztott ki, mintegy 200,000 K értékben.

A *tanítóképző intézetben* a növendékek száma erősen mecsappant; 153 a létszámuk, 80-nal kevesebb, mint az előbbi iskolai évben. Ennek oka egyfelől a tanítóképző tanfolyam tartamának hat évre való kiterjesztése (most már öt évre redukálta a kormány), másfelől a felemelt tápintézeti díjak. Az egyházkerület ez utóbbi okra tekintettel a jövő iskolai évre 100,000 K-t szavazott meg a szegény képzőintézeti tanulók segítésére.

A vallás-erkölcsi nevelés terén fejlődést jelent az ifjúsági istentiszteletek tartása a zeneteremben a téli hónapok alatt, amikor az oratóriumban fűtés hiánya miatt nem lehet istentiszteletet tartani.

A tanításban nagy nehézséget okozott az új tantervre való átmenet, a megfelelő tankönyvek hiánya miatt. Mindazáltal a létszám csökkenése miatt a tanítás eredménye az előző évekéhez képest sokat javult.

A Tócskertet dr. Ecsedy István tanár buzgó vezetése mellett munkálják meg a növendékek. A nyers bevétel 10%-a a szorgalmasabb munkások közt osztatik szét.

Kollégiumunknak buzgó és szakszerű igazgatás alatt álló *anyakönyvtára* is a legsúlyosabb anyagi válság időszakát éli. A folyóiratok és néhány gyűjteményes munka tovább rendelése nem csak felemészti az évi könyvtári költségvetést, hanem a mai valutáris viszonyok mellett a legnagyobb

deficitet is okozza. E helyzetben az államnak kell segíteni a könyvtári subvenció felemelésével, annál is inkább, mert a könyvtár az egyetemi tudós kutatás munkáját szolgálja első sorban.

A könyvtári első munkálatok sorából megemlítem, hogy az értékes szép kötések külön szedettek és külön szekrényben helyeztetek el, továbbá az 1711 előtti régi magyar nyomtatványok kiválogatása is tovább folyt és befejezést nyert.

Nagyobb *alapítványaink* száma ez év folyamán négygyel szaporodott: *Lichtshein* Sámuel és *Lichtshein* Dezső 50,000 K-ás alapítványt tettek és ugyancsak 50,000 K-ás alapítványt tett *dr. Görger* Márton orvos a gimn. tanulók ösztöndíjazására. Az 1906-ban végzett tanítók pedig mintegy 10,000 K alapítványt gyűjtöttek össze a tanítóképző intézet javára. A *Barcza* József emlékezetére teendő alapítványra a gimn. tanuló ifjúság és a kollégiumi tanárikar körében 14,600 K gyűlt össze.

A *személyi vonatkozású mozzanatok* közül első helyen kell megemlítenem *gr. Degenfeld* József egyházkerületi és kollégiumi főgondnok úrnak 25 éves főgondnoki jubileumát, amelyet november 22-én ültünk meg. Nincs idő arra, hogy itt az ő főgondnoki működéséhez fűződő alkotásokat részletesen felsoroljam; csak az új főgimnázium létesítését és az akadémiai tanszakok olyan nagyarányú fejlesztését emelem ki, amely a debreczeni tudomány-egyetem megalapítását lehetővé tette. A kollégium ezen alkalomból a Főgondnok úr mellszobrát elkészíttette.

A lelkész-képző-intézetben *dr. Varga* Zsigmondnak egyetemi tanárrá történt kinevezése folytán megüresedett tanári állás, a második felév kezdetétől fogva *Csikész* Sándor kiscsány-oszrói lelkésszel töltetett be.

A gimnáziumban a segédtanári állásból szervezett rendes tanári állása tanév elején *dr. Hoffer* András székelyudvarhelyi református főgimnáziumi helyettes tanárral töltetett be. *Barcza* József helyettes igazgatónak december 31-én bekövetkezett váratlan halála által nagy csapás érte az intézetet, mert benne kiváló paedagógust és rendkívül buzgó és ambiciózus adminisztrátort veszítettünk el. A tanárikar és az egyházkerület osztatlan bizalmából az igazgatói tiszttel az intézet régi nagyérdemű tanára *S. Szabó* József bízott meg.

Karai Sándor igazgató, aki ez évben szabadságon volt, a tanév végén mint főgimnáziumi igazgató nyugalomba vonulván, tanszéke *Spaniel* Vince marosvásárhelyi református főgimnáziumi tanárral, a *Barcza* József halálával megüresedett tanszék pedig *Zsigmond* Ferenc karczagi főgimn. tanárral töltetett be. A tanév elején nyugalomba ment *dr. Gulyás* István rendes tanár helyére *Debreczeni* Ferencsel választott meg.

A tanítóképző intézetben *Bakos* Tibor rajz-tanár szept. 1-én nyugalomba ment, *P. Nagy* Zoltán ének- és zenetanár pedig jan. 1-től kezdve egy évre ideiglenesen nyugdíjaztatott. Mindkettőnek az állása helyettes tanárral volt betöltve.

Ezekben terjesztem elő kollégiumunk folyó

tanévi életének nevezetesebb mozzanatait. Az egész év történetét áttekintve, megnyugvással állapíthatjuk meg, hogy kollégiumunk ez évben is múltjához méltóan megfelelt a nemzeti kultúra iránt tartozó kötelességének. Hogy ezt megtehesse, első sorban az egyházkerület, különösen pedig az egyházkerületi elnökség mindenre kiterjedő gondoskodásának köszönhetjük a jó Isten áldó kegyelme mellett.

Megköszönve az egyházkerületi főgondnok úr Ö méltóságának, a debreczeni egyház képviselőinek és a mélyen tisztelt Közönségnek évzáró ünnepünkön való megjelenését, beszámoló beszédemet azzal az óhajttal fejezem be, hogy az isteni Gondviselés öröködjék hazánk, egyházunk és kollégiumunk jelene és jövője felett.

Iskola

A mi jogakadémiánk.

Amióta a debreczeni református jogakadémia az állami egyetem létesítése következtében megszűnt, a tiszántúli református egyházkerületnek egyetlen jogakadémiája van: a máramarosszigeti. Az egyházkerület ez intézmény iránti melegebb érdeklődésének a békebeli időben igen szép bizonyosságát adta, amikor számára különféle címenként mintegy 16.000 koronányi járadékot biztosított. Ez az összeg a nevezett akadémiát jelentékenyen megerősítette annyival inkább, mert ugyanez idő tájban Máramarossziget város, Máramaros vármegye és a magyar állam is különböző módon támogatották. Az egyházkerület ugyanis a megsemmisülés szélén álló akadémia ügyeivel az 1906/7. tanévben foglalkozott alaposabban, amikor is érdekében a kormánytól érélyes lépést tett, aminek eredménye egy akkor jelentékeny állami segély (10.000 kor.) volt. Az akadémia ekkor megmentetett, sőt ismét erősödni kezdett.

E virágzásnak indult fejlődést nagyon megzavarta a háború és katasztrófálisan megszakította Máramarosszigetnek a románok által történt megszállása, majd valóságos birtokba vétele. Mindinkább nyilvánvaló lett, hogy a jogakadémia régi székhelyén, régi jellegének fenntartásával nem maradhat meg. A tanárok maguk se igen voltak hajlandók a rohamosan elrománosodó városban megmaradni s olyan munkát végezni, amely már nemcsak magyar érdekeket szolgálónak mutatkozott. De, mert az egyházi főhatóság a végletekig való kitartást kívánta az akadémiától, a tanári kar tagjai tudvalevőleg 1921 júliusig bennmaradtak Máramarosszigeten és az akadémia régi jellegét sikerült nekik érintetlenül fenntartani. Viszont a helyzet egyre romlott és az összeütközés fenvegető mértékben előállott. A tanári kart kiegészítő külső előadók meggyanúsítva fogságba vettek, amelyből csak kilenc havi szenvedés után szabadultak ki felmentéssel, de testileg-lelkileg úgy megtörve, hogy ez a szenvedés egyiküket azóta már a sírba juttatta. A tanári kar három belső tagjának is sür-

gösen kellett választani: maradjanak-e továbbra is a magyar református egyház tiszántúli egyházkerületének szolgálatában, vagy szolgáltassák ki magukat és az egész akadémiát a román kormány dirigálásának és szolgálatának; mert hiszen az elszakított területen levő református egyháznak és a máramarosi magyar társadalom anyagi ereje és hatalma távolról sem volt elegendő ahhoz, hogy az akadémiának fenntartását államsegély nélkül vállalja; a román államsegély pedig, valamint a városi és megyei tanszéknek román tanárok beállításával való betöltése, a hallgatóság létszámában a román ifjúságnak túlnyomó többségbe jutása s az akadémia tanulmányi rendjének követelt átmódosítása igazán tökéletesen átváltoztatta volna az akadémia régi jellegét, azt merőben román célok szolgálatában a román kormány kezére juttatta volna.

A mi egyházkerületünk rendkívüli intéző bizottsága is, meggyőződve az elmondottakról, egyenesen utasította a tanári kart, hogy jöjjenek ki és az akadémia iratait, hivatalos könyveit, pecsétjét hozzák ki Hódmezővásárhelyre, ahol az akadémia áttelepítése már előkészített. A magyar közoktatásügyi miniszterium szintén helyeselte a tervet.

Igy történt az, hogy a mi jogakadémiánk Máramarosszigetről Hódmezővásárhelyre helyeztetett át és e jelen tanulmányi év elejétől fogva ott működik.

Már egy ízben jeleztük volt olvasóink előtt, hogy az első félévben 80 rendes és 16 rendkívüli hallgatója volt és öt működő tanára. Jeleztük akkor, hogy e működéséről az egyházkerület és a miniszterium is meglelégedéssel vett tudomást. Jeleztük, hogy a tanári kar papiroson a második félévre már hét tagúvá egészült ki, amennyiben ugyanis az ősszel még Máramarosszigeten visszamaradt hatodik tanár is szolgálattételre jelentkezett és a sárospataki jogakadémia egyik rendes tanára is késznek nyilatkozott Hódmezővásárhelyre átjönni; ez utóbbi meg is választotta és választását az egyházkerület közgyűlése is jóváhagyta.

A második félévhez fűzött remények részben nem valósultak meg; amennyiben ugyanis a sárospataki kartárs az áttelepedést különböző okokból mind máig elhalasztotta, a Máramarosszigetről valósággal kijött és működését megkezdett régi kolléga pedig családi halálesetek miatt kénytelen volt családjához visszatérni és azóta legjobb akarat ellenére sem tudott ismét kijönni. Ilyenformán a tanári kar kiegészülése nem történt meg a remélt mértékben; másfelől azonban a rendes és rendkívüli hallgatók száma 107-re emelkedett s a hallgatók megoszlása az évfolyamok szerint arányossá vált, úgyhogy a második félévben három évfolyam már rendszeres működésben volt.

A jogakadémia anyagi ereje nem hanyatlott ugyan, sőt alkalmi ajándékok folytán látszólag növekedett. De a papírpénz vásárló erejének folyamatosan tartó hanyatlása, sőt zuhanása miatt a jövő tanév megnyithatása elé a beavatottak a legnagyobb kétségességgel tekintettek. Amidőn azonban az intézet vezetősége ezt a körülményt Hódmezővásárhelyen őszintén feltárta, egy lelkes se-

gító akció indult meg, amelyhez a békésbányai egyházmegye is csatlakozott. Az egyházmegye a közigazgatási közpénztárából 25,000 K-t szavazott meg, azonkívül az esperesét megbízta azzal, hogy az egyes egyházközségeket is szólítsa fel adakozásra. A felszólításnak már is van eredménye; még pedig: a köröstarcsai református egyház 3 mm. búzát ajánlott fel, vagy annak szeptember 1-i napi árát; a gyomai egyházközség 6000 K évi segélyt; az orosházi egyház is több ezer koronát kitevő segély biztosítására vállalkozott. Ha ehhez hozzáesszük a hódmezővásárhelyi helyi adakozásokat, — melyeknek nagyobbjai: a Hódmezővásárhelyi Nagy Takarékpénztár 15,000 K, a Közgazdasági Bank 10,000 K, a Gazdasági Egyesület 10,000 K, a Magyar-Olasz Bank 5000 K, a Népbank 5000 K, a Református Nőegylet 5000 K, — ilyenformán 80—90 ezer korona már is összegyűlt s körülbelül még legalább ugyanennyinek begyűlésére bizonyosan lehet számítani. Ez alapon a jövő tanév megnyithatásával immár komolyan lehet számolni. Kétségtől mentesül az összegyek a legminimálisabb igények kielégítésére sem elegendők, de további egy évi vegetáláshoz mégis adnak valamelyes tápot és reménységet.

Ilyenformán a jogakadémia igazgatósága az egyházkerület elé ismét feltette a nagy kérdést: vajjon csakugyan határozottan kívánja-e az egyházkerület az akadémia további fenntartását, vagy nem érkezett volna-e el inkább az ideje annak, hogy az egyházi körökben mind hangosabban nyilvánuló, sőt már a konventen és zsinaton is megbeszélés tárgyát tevő amaz eszme valósíttassék meg, hogy t. i. a református egyház három jogakadémiája egyesíttessék? Az egyházkerület tanügyi bizottságában e probléma tárgyaltatott s ennek alapján az egyházkerület tavaszi közgyűlése is amellett foglalt állást, hogy a jogakadémiát legalább még egy évig Hódmezővásárhelyen fenn kell tartani. Mivel azonban a megnyitás szellemi és anyagi feltételeit teljesen biztosítottak a maga részéről is még nem látja, jónak gondolta egy speciális bizottságnak alakítását, amely a jelen tanév végén e nagyhatalmú ügyben az egyházkerület intéző bizottságának határozott javaslatot tegyen. Ugyancsak ezzel a kérdéssel foglalkozott az Egyetemes Tanügyi Bizottság és utána maga a Konvent is, amikor is megállapodás történt abban, hogy a jogakadémiai kérdést szeptemberben még egyszer tárgyalni fogják, még pedig úgy, hogy mindenik intézet fenntartó hatósága és tanári kara képviselve legyen az elnökség által összehívandó ankéton. A jogakadémiák további sorsának problémáját véglegesen majd a zsinat lesz hivatva a magyar királyi kormányval szükséges tárgyalások után elintézni.

Hogy most az egyházkerület vezetőinek menyire szíven fekszik a menekült jogakadémia fenntartása, arra élénk bizonyíték az, hogy dr. Baltazár Dezső püspökünk mostani amerikai útja folyamán, kijelentett szándéka szerint a máramaros-szigeti jogakadémiára is gyűjteni szándékozik.

Tegyük még hozzá, hogy az akadémián az előadások befejeződve, a kollokviumok folynak s a tanév egész folyamán eddig letett vizsgálatok színvonalát az országos átlagnak megfelelő.

Különfelek

Dr. Baltazár Dezső püspökünk Amerikába érkezése után elsőben is látogatást tett Washingtonban W. C. Harding elnöknel, aki szívélyesen fogadta és az üdvözlő szavakra melegen válaszolt. Püspökünknek kísérője és tolmácsa gróf Széchenyi László, Magyarország washingtoni követe volt, aki aznap vendégül is látta Püspök urat. — Az első egyházi beszédet május 28-án a 69. utcai református templomban tartotta Péld. 22²⁸. alapján, nagy hatást érvén el a hazafias és egyházi vonatkozásokkal bővülő és a szeretetben felmagasztosuló beszéddel. Délután a 116. utcai templomban szolgált, ahol szintén zsúfolásig megtelt az Úr hajléka és lélekben mélyen áthatva hallgatták az evangéliom gyönyörűséges igazságait. Az istentisztelet után sok testület tisztelgett püspökünk előtt, az este tartott ünnepélyes vacsorán pedig nem tudtak kifogyni a lelkesedés sugallta pohárköszöntőkből. — Püspökünk folyó hó 2-án Baja Mihály, Harsányi László lelkipásztorok és Berkó D. Géza, az „Amerikai Magyar Népszava“ főszerkesztőjének társaságában látogatást tett Hylan new-yorki polgármesternél, aki soron kívül és nagy érdeklődéssel fogadta, s úgy new-yorki, mint általában amerikai tartózkodására sikert és szerencsét kívánt. — A pünkösti ünnepek alatt ünnep első napján délelőtt Trentonban, délután Roeblingben, ünnep hétfőjén Passaicban szolgált püspökünk felejthetetlen maradandó hatással. Trentonban Koroecz Géza, Roeblingben Ambrus János, Passaicban Thegze László lelkipásztorok fogadták és üdvözölték meleg szeretettel és tisztelettel.

A debreczeni királyi Tisza István tudományegyetem 1922—23. tanévi rectorául a négy fakultás kebeléből megbízott elektorok folyó hó 14. napján délelőtt egybehangzó szavazással a jog- és államtudományi kar érdemdús tagját, *dr. Teghze Gyula* nyilv. rendes tanárt választották meg. Az egyes fakultások a jövő tanévi dékánokat szintén megválasztották, még pedig a hittudományi karon *dr. Erdős József*, a jog- és államtudományi karon *dr. Baesó Jenő*, az orvostudományi karon *dr. Belák Sándor* és a bölcsész-, nyelv- és történettudományi karon *dr. Huss Richárd* lesz a dékán.

A Debreczeni Lelkészi Tárnak S. Szabó József szerkesztésében megjelent I—XII. régi kötetét a Méliusz könyvkereskedés megbízásból megvételre keresi. Lehetnek fűzött példányok is. Ajánlatokat ármegjelöléssel kérünk a szerkesztőségbe.

Énekvizsga a „Dóczy“ban. Kedden délután tartotta a református leányközépiskola énekvizsgáját. A bájos, tarka leánysereg többet és szebbet produkált, mint gondoltuk volna. Értékes, pompás számok, változatos műsor gyönyörködtette az egybegyűlt közönséget. Méltán rászolgált a felhangzó tapsra, amely a szép, élvezetes műsor

pontjai után néha szünni nem akaró erővei tört ki. Szólók, duettek, karok, zongora, hegedű, melo-dráma, szavalat tarka változatban követték egy-mást s előadók, kicsik, nagyok, mind-mind méltók az elismerésre, a dícséretre. E szép eredmény az intézet fiatal énektanárának, Hrváth Károlynak az érdeme, aki e szerény vizsga keretében, mint ennek a tanszéknek első birtokosa, igazi ráter-mettségenek adta tanújelét, bebizonyítván, hogy a választás nem esett méltatlanra. Hisszük, hogy ez az énekvizsga csak előfutárja egy évenként ismétlődő, sokat ígérő koncert-sorozatnak.

Sok kedves évzáró ünnepély, vizsgálat és verseny volt a múlt hét végén s a mostani hét folyamán, amelyekről térszűke miatt csak a jövő heti számunkban szólhatunk.

A „Tiszaszalkai Református Vegyeskar“ f. hó 5-én, pünköst másodnapján táncdal egybe-kötött nagyszabású előadást rendezett, mely erköl-esileg és anyagilag igen fényesen sikerült. Szinre került Csepreghy „Sárga esikő“ c. népszínműve teljes diszlettel és zenekari kísérettel. A szereplő személyek kivétel nélkül elismerésre méltó módon állottak meg helyüket; játékokat a helybeli és vidékről összesereglett nagyszámú közönség viharos tapssal jutalmazta. Kijutott az elismerés a rendezőnek, Kelemen Gyula református lelkésznek is, kinek munkája legfáradságosabb volt, s aki vidéken szokatlan tökéletességű színpadi beállításal lepte meg az érdeklődő közönséget. Az előadás jövedelme 26 ezer korona volt, melyért az egyesület harmóniumot vásárol.

Meghívó. A Magyar Evangéliomi Nőegyesü-letek Nemzeti Szövetsége 1922 június 28-tól július 2-ig országos konferenciát rendez Pápán, melyre a csatlakozott egyesületek tagjait és a leányegye-sületi munka iránt érdeklődőket szeretettel meg-hívja. A konferencia résztvevőinek elszállásolásá-ról és ellátásáról gondoskodnak. Az összes költség az utazáson kívül 150 korona. A jelentkezéseket Magyar Evangéliomi Nőegyesületek Nemzeti Szö-vetségnek központi irodájába (Budapest, IX. Csil-lag-u. 4) kell beküldeni legkésőbb június 18-ig.

Hivatalos Értesítés

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.
1815—1922. sz.

Körlevél lelkésztársaimhoz.

Balatonendrédén július—augusztus hónapok-ban csipke szaktanítónőképző tanfolyam lesz.

A csipkeverés biztos megélhetést nyújt egy lelkészözvegy vagy lelkészárva részére. Miután ezek nincsenek abban a helyzetben, hogy telepet rendezhessenek be, felkérem lelkésztestvéreimet nyilatkozzanak, hogy tudnának-e a telep részére megfelelő helyiséget biztosítani és gyülekezetükben vagy községükben 40 csipkeverő nőt ös-zegyűjteni.

Kérek arra nézve is felvilágosítást, hogy van-é olyan özvegy vagy lelkészárva ismerőse, aki vállal-koznék a tanfolyamon részt venni. Ebben az eset-ben kérem sürgősen intézkedni, hogy az illető jelentkezzen Balatonendrédén Kájel Endre lelkész-társunknál felvételre.

Ha lelkész veszi kezébe a telep ügyét, Kájel Endre eltekint a 15,000 korona befizetésétől.

Prospektust kívánatra küldök.

Debreczen, 1922 június 11.

Kiss Ferenc,
püspök helyettes.

1747—1922. sz.

Körlevél

a kebelbeli egyházi és iskolai hatóságokhoz.

Az új énekeskönyv folytatólagos kiadása ügyé-ben a Debreczen szab. kir. város és Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalatával létrejött újabb megállapodásnak 6. és 7. pontjait a következőkben közlöm:

„6. Az eladási árak ez időszert a jelen szerződésben érintett 250,000 példányra nézve a következőleg állapítatnak meg:

Bőrutánzatú kötésben 4-rét 196 K, 8-rét 120 K, 16-rét 80 K, 32-rét 72 K.

Félvászon kötésben 4-rét 206 K, 8-rét 128 K, 16-rét 86 K, 32-rét 76 K.

Egész vászonkötésben 4-rét 230 K, 8-rét 138 K, 16-rét 90 K, 32-rét 84 K.

A vállalkozó a bekerülési ár és az eladási ár közötti különbözetet, ezidőszert péleányoként 4-rétü példányok után 20 (husz), 8-rétü példányok után 10 (tiz), 16-rétü példányok után 6 (hat), 32-rétü példányok után 10 (tiz) koronát köteles beszolgáltatni az egyháznak az eredeti szerződés-ben megállapított időben és módon.

Az egyház továbbra is fenntartja magának a jogot, hogy az eladási árat és ezzel az egyházat illető különbözetet tetszése szerint változtathassa.

7. A vállalkozó köteles az előállítandó példá-nyokat 100,001—350,000-ig menő folyószámmal ellátni“.

Debreczen, 1922 június 13.

Kiss Ferenc,
püspök-helyettes.

Pályázat

a tiszadonyi református egyház halálozás folytán megüresedett kántor-tanítói állásra.

Javadalom: 1. Lakás (3 szoba, konyha s mel-léképületek) természetben, 299 □ kerttel.

2. 23 kat. hold 401 □-öl elsőosztályú szántó-föld melynek adóját egyharmad részben egyház fizeti.

3. Készpénz az egyháztól 437 kor. 92 fillér.

4. Temetőkert egyharmad részének fűtermése.

5. Stóla egyházkerületi szabályzat szerint.

6. Megfelelő államsegély.

Kötelesség: Kántori teendők végzése, I—VI. vegyes és ismétlő iskolások vezetése, lelkész aka-

dályoztatása esetén helyettesítés. Pályázatok kel-
lően felszerelve 1922 június hó 30-ig lelkészi hi-
vatalhoz beterjesztendők. Személyesen megjelenők
előnyben, kiknek utazási költsége azonban nem
térített meg. A megválasztott új kántor-tanító
állását szeptember 1-én köteles elfoglalni, de teljes
jövedelmét csak a kegyeleti idő (december 1.) le-
telte után élvezheti. Lakásáról a kegyeleti idő tar-
tamára az egyház gondoskodik.

Tiszaadony, 1922 június 8.

Csatáry Zoltán.
református lelkész.

Pályázati hirdetés.

A karczagi református főgimnázium fenntartó
testülete pályázatot hirdet:

- egy magyar-latin és
- egy latin-német, vagy magyar-német szakos
rendes tanári állásra.

Kezdő javadalom: 2400 korona törzsfizetés,
675 kor. lakásbér és pótlék a gimnázium pénztá-
rából; ezenfelül ötödéves korpótlék öt ízben és
az állami szabályszerű illetmények.

Pályázhatnak protestáns, elsősorban református
vallású okleveles tanárok. Menekültek előnyben ré-
szesülnek.

A keresztlevéllel, érettségi bizonyítvánnyal,
tanári oklevéllel, szolgálati bizonyítvánnyal, katonai
viszonyt és forradalmak alatti magatartást igazoló

okmányokkal, orvosi bizonyítvánnyal és nős taná-
roknál házassági anyakönyvi kivonattal felszerelt
pályázatok 1922 július 25-ig a gimnáziumi igaz-
gatóságnál nyújtandók be.

Az állások 1922 szeptember 1-én elfoglalandók.
Karczag, 1922 június 9.

Török Vince,
ig.-tanácsi elnök.

Horváth Ferenc,
igazgató.

Pályázat

a nagyecsed-i református orgonista-kántortanítóságra.

Javadalom: készpénz az egyház pénztárából,
havi előleges összegben ugyanannyi, mint amennyit
mint állami tanító élvezne, a lakáspénz kivételével.
Kántori javadalom: háromszobás lakás kerítéssel, s
ha nőtlen 20^{m/m}, ha nős 40^{m/m} hasáb tűzifa be-
szállítva. St la egyházkerületi megállapítás szerint.

Kötelesség: A reábizandó fiú-osztály, vagy
osztályok tanítása. Énekkar szervezése, s veze-
tése. Összes kántori s orgonistai teendők pontos
végezése.

Pályázati határidő 1922 június 30. Az állás
legkésőbb 1922 szept. 1-én elfoglalandó.

Próbaéneklés és orgonázás saját költségen a
választásig vasárnaponként.

Nagyecsed (Szatmár vármegye). Vasúti állomás
és posta helyben.

Református presbiterium.

Vizsgai jutalomkönyvek !!

**A gyermekek
legkedvesebb
olvasmánya!**

Most jelent meg TÓTH JÁNOS:

„Tiszteletes bácsi meséskönyve“

Szórakoztat és tanít. A fejlődő, bontakozó gyermeki lélek gondolatvilágának helyes irányba való kifejlődé-
sét a mesevilág bájos jeleneteivel irányítani, a gyermeknek a valláserkölcsi igazságok iránt való fogékony-
ságát fejleszteni, erősíteni gyermek és ifjúsági irodalmunkban egyik leghivatottabb könyv a

„Tiszteletes bácsi meséskönyve“

Meséi a magyar gyermekvilág üde légkörében történnek. Nyelve a könnyed gyermeki nyelv, simán gördülő
s izig-vérig magyar. Történetei a gyermekvilág egy-egy kiszakított darabjai. Alakjai a gyermek előtt ismert
alakok és mégis újak, mert új és új helyzetben jelennek meg. A mesemondás eseményeiből minden erőltetett
mesterkéltég nélkül, önként érthetően, mintegy magától fejlődik ki a tanulság, mely mindig egy-egy vallás-
erkölcsei életszabály. A regélő tiszteletes bácsi célja minden meséjével az, hogy a gyermekeket az életre elő-
készítse s a mese által rögzítse elméjükbe az ideális emberi élet törvényeit. Ezt a célját el is érte. A leghasz-
nosabb ajándék gyermekek részére a „Tiszteletes bácsi meséskönyve“.

Ára a gazdagon és művésziösen illusztrált s csinos kemény táblájú meséskönyvnek 100 K s minden 10 példányra 1 ingyen példány

Dr. Erdős Károly **AZ ÉN VALLÁSOM**

című könyve **hat hét alatt 5000 példányban fogyott el.** Tárgyalja a református vallás multját,
jelentőségét, hittanát és erkölcsstanát, a kálvinizmusnak a magyar nemzetre gyakorolt hatását és jelenlegi
helyzetét adja élvezetes, gyönyörködtető és tanulságos formában. Legalkalmasabb ajándék minden rendű
és rangú gyermek vagy felnőtt részére bármely alkalommal.

Ára bőrutánzatu papír kötésben, arany nyomással 20 K. Egészvászson kötésben, arany nyomással 25 K s minden 10 példányra 1 ingyen.

Vizsgalap díszes 2 színű nyomással darabja 2 K, 100 darab 180 K.

Kapható a „MÉLIUSZ“ könyvkereskedésben Debreczen, Ferencz József-ut 26